

Rinze Ijbema- Filippenzen 4, 8-9.

[1] Tel uit je winst!

Één van de redenen om serieus te twijfelen aan de zin van je geloof, is dat het je zo weinig doet. Als God zo belangrijk is, waarom merk je dan zo weinig van Hem? Al die christenen met hun grote mond over goed & fout, waarom wordt de wereld maar geen betere plaats? Kortom: geloof, werkt het wel? Als je deze vragen herkent, dan is het goed dat je vanmorgen naar de kerk bent gekomen, want hier gaan we het over hebben. En wat als je die vragen niet herkent, ik bedoel, bij jezelf? Dan wil ik je vanmorgen uitnodigen of je de winst van geloven ook kunt uitleggen zonder kerktaal te gebruiken. Dat is wat we vanmorgen gaan proberen. Wat geloven met je doet, in gewoon Nederlands.

1. Stelling 1: het christelijk geloof heeft de wereld veranderd.

Ik wil je eerst uitnodigen om een beetje breder rond te kijken. Zelfs als het zo is dat christen zijn voor je gevoel zo weinig verschil maakt in je gewone leven, dan is de wereld waarin je leeft groter dan jij. En mijn eerste stelling is dat die wereld anders is geworden dankzij God en de kerk en christenen. Jij leeft door Gods genade in een wereld, die beter is dan hij was, dankzij christenen. Onbewust, zonder dat je het doorhebt, heeft God de dingen zo geleid dat jij in een wereld leeft waarin jij ruimte hebt en rechten. En dat was niet zo geweest zonder het christendom. En dat het je allemaal weinig doet, komt omdat je het niet doorhebt. Open je ogen, geloven werkt echt wel, niet als constructie om je leven van alledag te vergemakkelijken, maar op een grotere schaal dan je had verwacht!

Maar ho even, sinds wanneer is de wereld een betere wereld geworden dankzij het christelijk geloof? We waren het er toch allemaal over eens dat alle ideologieën per definitie fout zijn, omdat ze zoveel ellende veroorzaken? We hadden toch net met elkaar afgesproken dat de kerk met al z'n regeltjes en beperkingen juist ziek en ziekmakend is voor mensen van vandaag? Noem een voorbeeld. Kindermisbruik door kerkelijke ambtsdragers. Moet ik nog meer zeggen? Oké, wat dacht je van de kruistochten en alle andere misdadige oorlogen die in de naam van de Heer gevoerd zijn? Stelling 1: het christelijk geloof heeft de wereld veranderd? Veranderd: ja, maar niet verbeterd, maar verslechterd. **[3]**

Oké, je hebt gelijk. Ik wil graag laten zien dat het geloof je wat doet, omdat door het christelijk geloof de wereld een betere plaats voor je is geworden. Het werkt voor de wereld, dus werkt het voor jou. Maar ik erken dat gelovigen en kerken dingen hebben gedaan, waardoor de wereld er op achteruit is gegaan. **[4]** Wij hebben gezondigd, het is onze schuld, het is onze grote schuld. En als jij daar slachtoffer van bent, dan wil ik luisteren naar je verhaal. Dan zal ik onze verantwoordelijkheid niet ontkennen, maar onze schuld dragen. En daarna vraag ik je wat jij van ons nodig hebt. En daarna zal ik je om vergeving vragen – vragen, niet eisen, want vergeving is vrij. En we zullen zelf nagaan hoe dit heeft kunnen gebeuren en hoe we het kunnen voorkomen. Want het was fout.

Er is dus fout geweest in de geschiedenis van de kerk, en het is er nog. En er is goed geweest, in de geschiedenis en vandaag. **[5]** En ik wil ze allebei benoemen. En dit is ook een verandering die christenen hebben ingevoerd, een verandering ten goede: de universele rechten van de mens. Het hele idee dat mensen in principe gelijk en gelijkwaardig zijn, is een Bijbelse uitvinding. **[6]** Zonder de Bijbel is het uitgangspunt altijd: eigen groep eerst. Wij zijn beter dan zij en zij zijn fout. Zij zijn eigenlijk geen mensen. Zij en wij. En toen zei de Bijbel: alle mensen zijn geschapen als beeld van God. Alle mensen. Beeld van God. En toen zei Paulus: 'Er zijn geen Joden of Grieken meer, slaven of vrijen, mannen of vrouwen – u bent allen één in Christus Jezus.'

Geloof, werkt het wel? Als geloven je zo weinig doet, is dat een reden om af te haken. Maar als het christelijk geloof één van de noodzakelijke voorwaarden is geweest van het ontstaan van de democratie waarin je leeft, waarin de overheid jou niet anders behandelt dan een ander, omdat jij niet bij de groep hoort... doet het je werkelijk weinig? Opnieuw, je hebt gelijk als je me kritische vragen blijft stellen. Bij voorbeeld: het zijn christenen geweest die ervoor gezorgd hebben dat de slavernij in de negentiende eeuw is afgeschaft – en het zijn christenen geweest die tot vlak voor de eenentwintigste eeuw de apartheid hebben verdedigd met een beroep op de Bijbel. Het is allebei waar. Als de kerk fout zat, zat ze fout. En als de Bijbel goede dingen heeft gebracht, heeft de Bijbel goede dingen gebracht. Dit heeft God bewerkt.

We lazen als voorbeeld Psalm 72, over Gods ideale wereld. **[7]** Die Psalm is een droom: wat gaaf, als dit de politieke werkelijkheid is. Recht voor de zwakken, redding voor de armen. Let op, als je dit aantrekkelijk vindt: dit zijn geen vanzelfsprekende normen en waarden. In Nazi-Duitsland konden de zwakken een spuitje krijgen en in negentiende-eeuws kapitalistisch Engeland bleven de armen arm. Kennelijk is deze droom niet vanzelfsprekend. Maar als je deze droom deelt, dan deel je

die met God. En voor mij is dat essentieel. Want ik kan niet anders dan erkennen dat het ons niet gaat lukken om deze droom werkelijkheid te maken: er zullen gaten blijven vallen, wij zullen fouten blijven maken. Maar als God hier zijn schouders onder gaat zetten... En weet je, dat is Hij aan het doen. Geloof werkt met horten en stoten. Maar God is aan het werk. Tel uit je winst.

2. **[8]** Maar privé dan? Geloof, werkt het wel? Het zijn de anderen, die met hun mooie verhalen komen, van bekering en van wat de Geest in hun leven heeft gedaan. Het zijn de anderen, die zeggen dat ze echt hebben gemerkt dat het evangelie hun zoveel goeds heeft gebracht. Maar dit is jouw ervaring: van de kerk mag je niks en God doet je niks... Dan is de optelsom snel gemaakt: een dikke min voor de kerk en geen min én geen plus van God. Die optelsom pakt negatief uit en vóór mensenrechten kun je ook wel zijn zonder te geloven...

Hier wil ik Paulus' woorden uit Filippenzen 4 graag in het verhaal invoegen. Paulus' woorden uit Filippenzen hier zijn onopvallend en daarmee heel opvallend tegelijk. Welke woorden heeft hij, apostel van Christus, doorgaans in zijn woordenboek staan. Eens kijken... wat dacht je van zonde, genade, kruis, heiliging, noem maar op? Allemaal Bijbeltaal. Maar Paulus, mag ik je eens uitnodigen om de winst van geloven uit te leggen zonder kerktaal te gebruiken? Jawel hoor: **[9]** het goede leven volgens Paulus, in navolging van Christus is: 'alles wat waar is, alles wat edel is, alles wat rechtvaardig is, alles wat zuiver is, alles wat lieflijk is, alles wat eervol is, dat wil zeggen, alles wat deugdzaam is en lof verdient.' Onopvallende woorden, want rechtstreeks overgenomen uit de gewone wereld. Maar eigenlijk is dat heel opvallend, dat het goede christelijke leven kennelijk hetzelfde is als **[10]** het gewone goede leven...

Voor een deel gaat dat vandaag nog op. Wat zijn vandaag de deugden die we najagen? Eerlijk delen is een deugd, iets wat je je kinderen meegeeft, of je nu christen bent of niet. Trouw en liefde zijn deugden, of je nu kiest voor samenwonen of trouwen. (Voor de duidelijkheid: de kerk is erg voor trouwen; het punt is dat trouwen niet anders is dan het werkwoord van trouw, en dat trouw de kern is van een goede relatie: dat snapt iedereen, behalve een enkele idioot die geld verdient met 'second love'.) Authentiek zijn is een deugd: dat is eerlijk zijn over jezelf. En als Wall Street verklaart dat 'greed is good,' dan roept dat bij ons, de rest van de wereld, nog altijd weerstand op. 'Het geloof doet me zo weinig,' zeg je, maar wat als je morele kompas al lang en breed wordt aangetrokken door wat God ooit als ideaal in de mensen gelegd heeft?

Begrijp me goed, ik zeg niet dat de idealen van mensen vandaag vanzelf helemaal overlappen met de idealen van God. Bij voorbeeld: een ideaal van mensen vandaag is 'zelfverwerkelijking' en dat is er een die je in de Bijbel niet gaat tegenkomen. **[11]** Jezus zegt: 'Ieder die zijn leven wil behouden, zal het verliezen; maar wie zijn leven verliest omwille van mij, zal het behouden.' Als een mens dat tegen je zegt, moet je gillend weglopen. Als de Heer het tegen je zegt, moet je zoeken naar wat Hij met deze paradox bedoelt. Hier zegt de Bijbel heel kritisch dat wat vandaag een deugd is, het volgens God niet is. Zoals de Bijbel ook positief deugden noemt, die vandaag niet zo ervaren worden, zoals vergeving. **[12]**

Het punt hier is dit: soms staat het evangelie, soms staat wat God wil haaks op wat wij willen. Op die momenten moet het ons wat doen: dan moeten wij veranderen. Maar tegelijk is waar dat wat God van ons vraagt aansluit bij wie we zijn, bij wat goed voor ons is. Als onze houding, onze levensstijl dwars staat op wat God verlangt, dan krijg je een botsing. Maar die botsing is om je weer op het spoor te krijgen van wat echt is en goed en eerlijk en waar. Je hebt vanmorgen weer de tien geboden gehoord. Of niet, natuurlijk, omdat je ze al zo vaak hebt gehoord: het ene oor in, het andere oor uit. Ik help je een handje, door een paar van die geboden te verbinden aan wat je aantoonbaar gelukkiger maakt. **[13]**

'Zes dagen lang kun je werken, maar de zevende dag is een rustdag.' Echt waar, van werken alleen word je niet gelukkig. Je bent een mens, en een mens heeft een ritme nodig, van werken en ademen, van doen en van niet-doen, van om je heen kijken en naar boven kijken. 'Toon eerbied voor uw vader en uw moeder.' Sinds pak 'm beet Freud hebben we heel helder wat er mis kan gaan binnen gezinnen en in de opvoeding. Evengoed en misschien wel juist dankzij Freud des te meer, hoort bij een gezond leven: een bewuste zoektocht naar een goede verhouding met je ouders en met anderen. 'Pleeg geen moord, pleeg geen overspel, steel niet.' Precies. Aan een ander niet alleen ruimte om te leven gunnen, maar zijn leven juist beschermen en ondersteunen, maakt jouw eigen leven mooier. Trouw zijn in relaties, geld gebruiken in plaats van er door gebruikt te worden: doe dit, en je zult leven.

Tel uit je winst. Privé. Geloof, werkt het wel? Zeg, maar misschien heeft een leven volgens Gods idealen je al heel veel gebracht... Of is voor jou de uitdaging om eens wat dichter naar Gods idealen op te schuiven, en te merken dat het je wat doet... Als je door drankmisbruik je bedrijf en je vrouw bent kwijtgeraakt, dan doet een bekering in een keer heel veel goeds in je leven. Maar als jouw leven al aardig op de rails staat en je vraagt je af wat God heeft toe te voegen – wat let je om een stap verder te gaan en te ontdekken wat het je doet?

3. Tel uit je winst...? Let op: hier volgt de disclaimer. **[14]** Succes is niet gegarandeerd. Het christendom heeft aantoonbaar goede dingen gebracht (het werkt), en de kerk maakt even aantoonbaar nog steeds fouten. En ook privé: als jij kiest om niet te stelen, kan een ander jou nog wel bestelen. Succes is niet gegarandeerd. Maar hier kom je wel voor iets belangrijks te staan. Het geloof is grote winst en brengt grote winst. Je hebt er wat aan; het werkt echt. Maar als jij die winst per sé uitbetaald wilt zien in een fijn en vrolijk leven volgens jouw definities, dan gaat er iets mis. **[15]** God vraagt je het goede te doen omdat Hij het je vraagt, niet om wat het je oplevert. Paulus, de man die je vraagt om hem na te volgen, die zit op het moment dat hij dat vraagt in de gevangenis, en wordt met de dood bedreigd. Hoezo winst? Hoezo 'het goede leven'? Maar dit zegt Paulus: 'Wat voor mij winst was, ben ik omwille van Christus als verlies gaan beschouwen.' Daar heb je weer zo'n paradox. Maar dit is de duidelijke boodschap van Paulus: denk eens na, wat doet je werkelijk wat? Wat is werkelijk belangrijk voor je?

Paulus zegt: zoek het goede leven. Hij zegt het in gewone woorden, niet in kerktaal, Dat doet hij expres, om duidelijk te maken dat het goede leven heel concreet is. Maar hij voegt er aan toe: 'Doe het, en de God van de vrede zal met u zijn.' **[16]** De echte winst is deze zegen van God. Kennelijk, zie Paulus, is die zegen niet hetzelfde als een luxe leven of een gemakkelijk leven – zoals die ingenieuze knikkerbaan er voor diende om je leven net iets makkelijker te maken. Integendeel, het kan zelfs, zie opnieuw Paulus, levensbedreigend zijn. Maar kun je het hem niet nazeggen: 'Dát doet me maar weinig?' Luxe en gemak? Want dit doet me werkelijk wat: de God van de vrede is met me. 'Het doet me zo weinig.' Het geloof. Kan het niet zijn dat God allang van alles bij je aan het doen is? Als jouw dromen van een betere wereld aansluiten bij zijn idealen, als jij stukje bij beetje ervaart dat wat Hij waardevol vindt ook voor jou van waarde is, doet het je niks dat de God van de vrede je al lang en breed met open armen staat op te wachten? Tel uit je genade, Gods wonderlijke liefde voor jou.

Amen.